

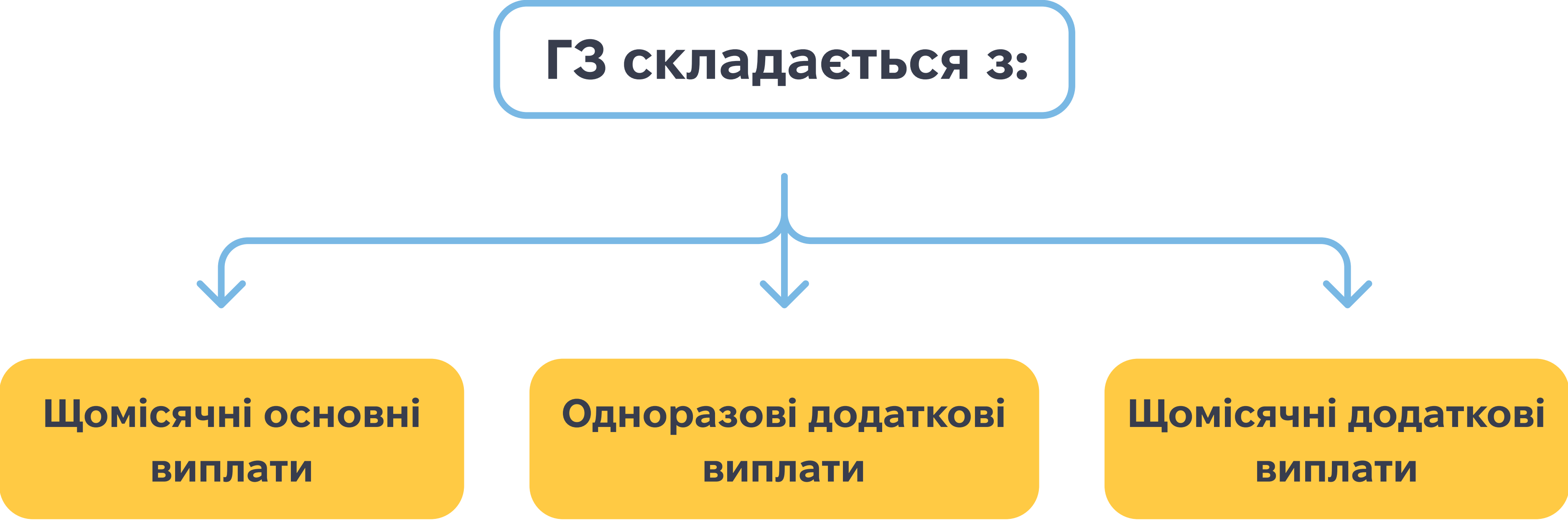
Як розрахувати грошове забезпечення військових: практичний гайд

Питання грошового забезпечення військовослужбовців — одні з найпоширеніших звернень, які отримує команда Юридичної сотні на гарячій лінії.

Ми підготували короткий гайд, щоб допомогти військовим та їхнім родинам розібратись, із чого складається їхнє грошове забезпечення, коли його не нараховують, як його рахувати і що робити, коли сума не відповідає очікуваній.

Юристи ГО “Юридична сотня” створили цей матеріал на основі чинного законодавства, рішень судів та практичного досвіду наших юристів, які щодня допомагають військовим відновлювати свої права.

Грошове забезпечення військовослужбовців (ГЗ) — це гарантовані державою виплати за виконання службових обов’язків, аналог заробітної плати для цивільних.

Щомісячні основні виплати

Посадовий оклад	Надбавка за вислугу років	Оклад за військовим званням
фіксована сума, яку отримує військовий відповідно до займаної посади та тарифного розряду*	виплата, розмір якої визначається відповідно до актуального військового звання	виплата за тривалість служби в ЗСУ або в інших законних військових формуваннях

*Інформацію про тарифний розряд ми розмістили на сторінці 4.

Щомісячні додаткові виплати

Підвищення посадового окладу	Надбавки	Доплати	Винагороди	Премія
передбачено для військових, які проходять військову службу на території населених пунктів, яким надано статус гірських або на острові Зміїний	виплати за особливості проходження служби*	виплати за здобутий науковий ступінь, а також за отримане вчене звання	- за кіберзахист - за особливості проходження служби (навчання)	щомісячна виплата, яка визначається відповідно до результатів виконання службових обов'язків

*До особливостей проходження служби належать служба в ССО, ДШВ, наявність кваліфікації, кваліфікаційної категорії, робота в умовах режимних обмежень; робота з таємними документами, безперервний стаж на шифрувальній роботі, наявність почесного чи спортивного звання, донорство.

Одноразові додаткові види грошового забезпечення

Винагорода курсантам за особливості проходження служби (навчання)	Додаткові винагороди	Допомоги
щомісячна виплата у фіксованому розмірі 2350 грн курсантам ВВНЗ	- одноразові виплати за виконання особливих завдань в умовах військової служби - лише для військових, які виконують службові або бойові завдання, що пов'язані із підвищеним ризиком для життя	одноразові або регулярні виплати, які надають військовим для підтримки їхнього соціального та матеріального становища (грошова допомога на оздоровлення, матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань тощо)

Тарифна сітка

Тарифна сітка — це система обчислення грошового забезпечення, яка визначає розміри посадових окладів залежно від тарифного розряду.

Щоб правильно визначити належний розмір грошового забезпечення військовослужбовця, необхідно знати тарифний розряд та деякі інші відомості.

Тарифний розряд — базова сума, на основі якої розраховують виплати за окладами.

Інформація про тарифні розряди міститься в:

- наказах командирів військових частин про призначення військовослужбовця на посаду;
- грошових атестатах;
- або в інших фінансових документах військовослужбовців.

Розміри посадових окладів, окладів за військовими (спеціальними) званнями рахують шляхом множення 1762 грн на тарифний коефіцієнт, який залежить від посади чи звання.

Посадові оклади за розрядами тарифної сітки визначаються в порядку, встановленому пунктом 4 [постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2017 р. № 704](#).

Як працює тарифна сітка?

- Кожна посада має тарифну сітку (систему обчислення ГЗ).
- Для кожної тарифної сітки передбачено коефіцієнт (1 тарифна сітка — це коефіцієнт 1,4)

Приклад розрахунку посадового окладу:

посадовий оклад = 1 тарифна сітка × 1,4 (тарифний коефіцієнт сітки) × 1762 грн

Саме тому дуже важливо зберігати документи, у яких міститься інформація про тарифні розряди (які зазначені вище за покликанням). Адже це дозволить чітко розрахувати виплати, які вам мали б здійснити, наприклад, у разі звільнення з військової служби.

На практиці часто буває, що під час звільнення військові не знають, чи виплати їм здійснили в повному обсязі. Тому дуже важливо мати перелічені документи або витяги з них, щоб можна було правильно перевірити розрахунок.

Міністерство оборони України створило калькулятор грошового забезпечення онлайн. Наразі він перебуває на етапі вдосконалення, проте ви можете скористатися ним для розрахунку ГЗ за основними видами виплат — [покликання на калькулятор ГЗ](#).

Коли військовим можуть не виплачувати ГЗ?

Грошове забезпечення не виплачують у разі:

- перебування у відпустці без збереження грошового забезпечення (під час воєнного стану такі відпустки не передбачені);
- отримання академічної стипендії;
- відсутності на службі без поважних причин 1 добу і більше;
- перебування на лікуванні в лікарняних закладах понад встановлені чинним законодавством строки;
- тимчасового виконання обов'язків понад 2 місяці за новими посадами у зв'язку з переведенням військової частини на інший штат (внесення змін до штату) (на весь час виконання обов'язків);
- тримання військовослужбовців під вартою чи перебування під цілодобовим домашнім арештом (на весь час такого тримання);
- відбування покарання на гауптвахті військовослужбовцями строкової військової служби (на весь час відбування покарання);

Виплата ГЗ під час лікування

[Порядок виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам, затверджений наказом Міністерства оборони України від 07.06.2018 № 260](#)

Військовослужбовці зберігають право на грошове забезпечення під час лікування, але є деякі правила та обмеження ГЗ у такому разі.

1. ГЗ виплачують за час звільнення від виконання обов'язків через хворобу, перебування в лікарні або у відпустці для лікування (зокрема після поранення, контузії чи травми).
2. Виплати проводять **не більше ніж за 4 місяці поспіль** із дня вибуття військового із частини.

Винятки можливі лише у випадках, які передбачені законом.

Важливо! Перші 4 місяці військовий отримує грошове забезпечення автоматично. Після цього, щоб зберегти виплати, потрібно лише пройти ВЛК.

Загальний строк безперервного перебування на лікуванні з виплатою грошового забезпечення не може перевищувати 12 місяців поспіль.

Таке обмеження встановлює [Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» \(ч.11 ст. 10-1\).](#)

Тобто після року лікування питання збереження грошового забезпечення стає складним. На практиці часто трапляються ситуації, коли військовим після 12 місяців відмовляють у виплатах, і тоді доводиться звертатися до суду, щоб відстояти свої права.

Оподаткування грошового забезпечення військовослужбовців

До грошового забезпечення військових застосовуються 2 види податків:

- податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) — 18 %;
- військовий збір — 1,5%.

Тобто загалом із ГЗ військового утримують 19,5% податків.

Приклад: якщо грошове забезпечення військового 25 000 грн, то податок становитиме 4 875 грн ($25\,000 \times 19,5/100 = 4875$).

Однак на практиці військові отримують повну суму грошового забезпечення.

Компенсація ПДФО

Закон передбачає, що військовослужбовці мають право на компенсацію ПДФО (18%), утриману з грошового забезпечення ([Порядок № 44.](#))

Таке право мають:

- військові;
- поліцейські;
- особи рядового і начальницького складу ДКВС, ДСНС, податкової міліції, НАБУ, ДБР, Служби судової охорони;
- звільнені зі служби, коли здійснюється розрахунок при звільненні;
- іноземці та особи без громадянства, які проходять службу.

Компенсація здійснюється автоматично та одночасно з виплатою грошового забезпечення, тому військові фактично отримують повну суму ГЗ.

Військовий збір

Військовий збір за загальним правилом утримується в розмірі 1,5% із грошового забезпечення.

Виняток!

Під час воєнного стану з військових, які беруть безпосередню участь у бойових діях, не утримують військовий збір (лише на час участі в бойових діях) ([пп. 1.7 п. 16-1 підрозділу 10 розділу XX ПКУ](#)).

Це правило поширюється на військових:

- ЗСУ; НГУ; СБУ;
- Служби зовнішньої розвідки України,
- ДПСУ;
- осіб рядового, начальницького складу військовослужбовців, працівників МВС, Управління державної охорони України, ДССЗІ України, інших військових формувань

Як застосовують це правило до військових?

Військовослужбовець не подає будь-яких заяв про застосування до нього такої пільги, оскільки це завдання військової частини.

Підтвердженням права на пільгу є:

- витяг (копія) з наказу командира (начальника) про виплату додаткової винагороди за постановою [КМУ № 168 від 28.02.2022](#)
- **або** наказ про позбавлення винагороди, якщо він містить інформацію про періоди безпосередньої участі в бойових діях.

Порядок підтвердження права на пільгу визначений [постановою КМУ № 1161 від 30.12.2015](#)

Ці документи командир подає до бухгалтерської служби, яка враховує пільгу при нарахуванні.

Перерахунок та індексація грошового забезпечення військовослужбовців

Одне з найчастіших питань, з якими звертаються військові, — це перерахунок та індексація грошового забезпечення.

Адже це напряду впливає на реальний розмір виплат, які мають отримувати Захисники та Захисниці.

Перерахунок грошового забезпечення

Чому військові вимагають перерахунок?

У 2018–2023 роках військовослужбовці фактично отримували менше, ніж мали б. Це сталося через зміни, внесені до Постанови КМУ № 704, які передбачали, що розмір посадових окладів розраховується з огляду на **прожитковий мінімум для працездатних осіб станом на 1 січня 2018 року**.

Тобто навіть у 2023 році виплати рахувалися за показником 2018 року, без урахування зростання прожиткового мінімуму.

У 2020 році Шостий апеляційний адміністративний суд (м.Київ) у справі № 826/6453/18 визнав протиправним та скасував положення постанови, через яке військові отримували менше ГЗ.

Відтоді для розрахунку потрібно було застосовувати прожитковий мінімум станом на 1 січня кожного відповідного року.

Тобто, якщо військовий проходив службу у 2019–2023 роках, то мали б рахувати за прожитковим мінімумом на відповідний рік, а не брати за основу 2018.

Також Верховний Суд у справі № 440/6017/21 підтвердив, що використання для обрахунку прожиткового мінімуму 2018 року є несправедливим та не відповідає належному забезпеченню соціальних стандартів і нормативів, закріплених Конституцією України.

Попри це, багато військових частин **продовжують** рахувати виплати за старим принципом (з урахуванням прожиткового мінімуму 2018 року). Через це військові змушені звертатися до суду для справедливого перерахунку.

Судова практика наразі на користь військових.

Індексація грошового забезпечення

Індексація — це державна гарантія, що має на меті підтримати купівельну спроможність доходів в умовах зростання цін.

Інакше кажучи, це механізм, який дозволяє військовим не втрачати в реальному розмірі доходу через інфляцію.

Порядок індексації визначено [Постановою КМУ № 1078](#).

Індексації підлягають:

- оплата праці (грошове забезпечення),
- аліменти, визначені судом у твердій грошовій сумі,
- допомога по безробіттю та матеріальна допомога в період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації безробітного, що надаються залежно від страхового стажу у відсотках середньої заробітної плати,
- стипендії.

Індексація проводиться, якщо індекс споживчих цін перевищив 103%.

Верховний Суд неодноразово наголошував, що індексація має систематичний (щомісячний) характер і є обов'язковою складовою грошового забезпечення військовослужбовців. (Постанови від 03.04.2019 у справі № 638/9697/17, від 30.09.2019 у справі № 750/9785/16-а, від 20.11.2019 у справі № 522/11257/16-а).

Відсутність коштів у бюджеті не є підставою для невиплати індексації.

Якщо її не нараховували або робили це в заниженому розмірі, військовий має право звернутися до суду.

“Індексація-різниця”: що це таке?

Якщо в березні 2018 року розмір підвищення доходу виявився меншим, ніж мала бути індексація, військовій частині слід нарахувати фіксовану індексацію-різницю, тобто різницю між цими сумами.

Ця індексація має щомісячний фіксований характер і є обов'язковою до виплати.

Суд визначає право на індексацію-різницю з огляду на:

- розмір підвищення доходу в березні 2018 року;
- суму можливої індексації грошового забезпечення в березні 2018 року;
- чи перевищує розмір підвищення доходу суму можливої індексації.

Таку позицію підтверджено у постанові Верховного Суду від 28 серпня 2023 р. у справі № 420/17338/22.

ГО “Юридична сотня” надає безкоштовні юридичні консультації та допомогу у справах, що стосуються грошового забезпечення, звільнення та інших питань військового права.

Телефонуйте на безоплатну гарячу лінію:
0 800 308 100

Ми працюємо, щоб кожен військовий знав і міг захистити свої права.

Матеріал опубліковано за підтримки Європейського фонду за демократію (EED). Його зміст не обов’язково відображає офіційну позицію EED. Інформація чи погляди, висловлені в цьому матеріалі, є виключною відповідальністю його авторів.